

INSPIRATIEGIDS WERELDBURGERSCHAP OP SCHOOL

Wereldhuis west-vlaanderen

Provinciaal forum voor relaties met het Zuiden

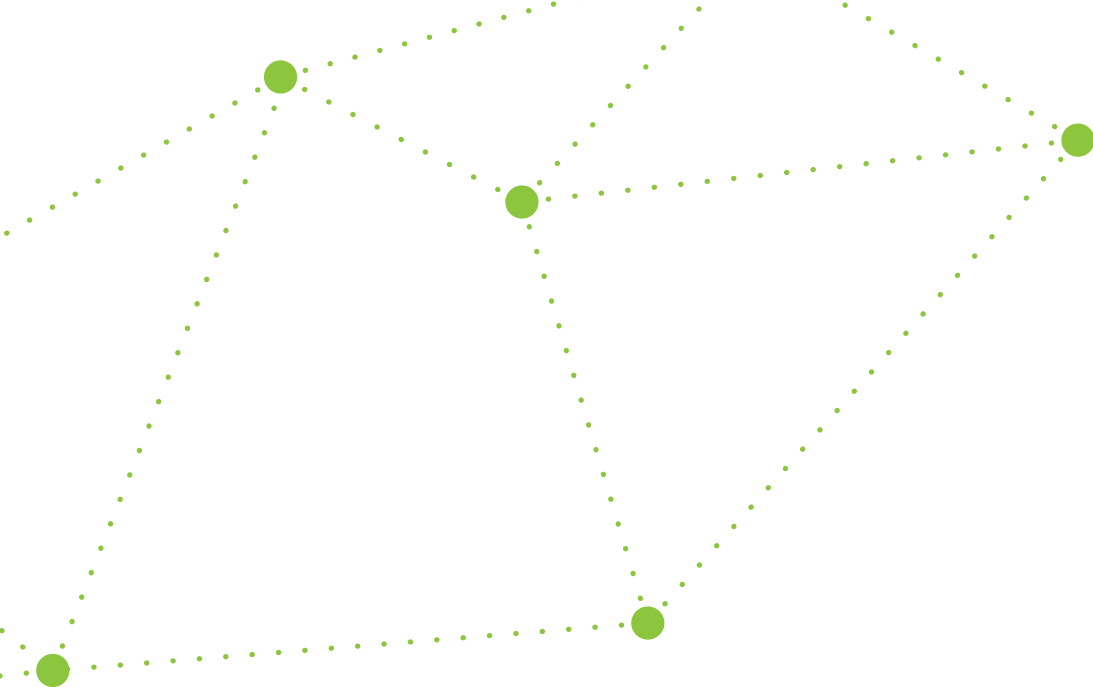

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Inhoudstafel

Inleiding	_ 04
Voorwoord gedeputeerde	_ 06
Wat is wereldburgerschap?	_ 08
De wereld, mijn metropool	_ 08
De burger, een kwestie van keuzes?	_ 08
Waarom wereldburgerschap op school?	_ 11
Iedereen bereiken	_ 11
Rol van de scholen	_ 11
Klas, school, brede school	_ 12
VOETen	_ 16
Ingrediënten voor wereldburgerschap op school	_ 18
Draagvlak	_ 18
Verbreden en/of verdiepen	_ 19
Leerlingen enthousiasmeren	_ 20
Collega's enthousiasmeren en beleid maken	_ 24
Hoofd, hart en handen	_ 26
De hele leerling	_ 26
Kenniis, emotie en handelen	_ 26
Het belang van correcte beeldvorming	_ 29
Durf te proberen	_ 29
Ondersteuning	_ 34
Djapo	_ 34
Kleur bekenen	_ 34
Studio Globo	_ 35
Wereldhuis West-Vlaanderen	_ 35
Colofon	_ 39

INLEIDING

Het is belangrijk om al van zeer jonge leeftijd samen werk te maken van een mooiere, betere, solidaire wereld, met geëngageerde, ruimdenkende mensen. Echte wereldburgers. Scholen zijn de ideale omgeving om aan wereldburgerschap te werken. Maar er komt al zoveel op scholen en leerkrachten af! Daarom deze inspiratiegids, een hulpmiddel van de Provincie. Want we vinden wereldburgerschap van het grootste belang. Zo moet je het warm water niet (terug) uitvinden én sta je niet alleen om deze thema's te behandelen. Deze inspiratiegids levert ideeën en inzichten en doet - hopelijk - goesting krijgen.

We geven via citaten heel wat voorbeelden uit de praktijk. Op www.west-vlaanderen.be/wereldhuis vind je van elk voorbeeld een veel uitgebreidere beschrijving. Daarnaast vind je er ook up-to-date info en materialen, of linken naar materialen, waarmee je onmiddellijk aan de slag kunt.

4

.....
'Wereldburgerschap is voor mij met de voeten in de wereld staan, weten wat er rond je leeft, je bewust zijn van wereldproblematiek en een steentje bijdragen om dit zo positief mogelijk te benaderen.'

(Juf Elisa, Basisschool De Glimlach, Zedelgem)

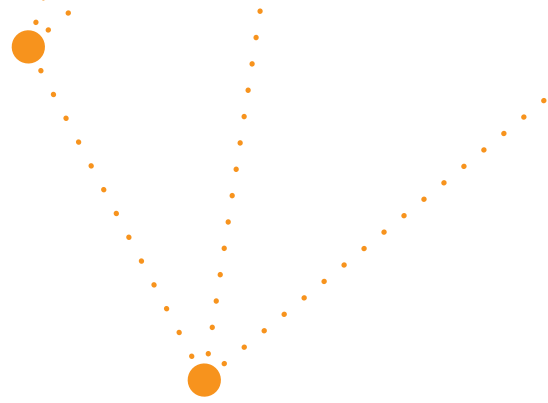
.....

WERELDBURGERSCHAP

Iigt om de HOEK...

VOORWOORD GEDEPUTEERDE

Het Provinciaal Noord-Zuid Centrum kreeg op 23 oktober 2015 een nieuwe naam: **Wereldhuis West-Vlaanderen**. De naamsverandering ging gepaard met de lancering van de campagne Word Wereldburger. Op die manier wil de Provincie haar inwoners stimuleren om hun verantwoordelijkheid op te nemen in een wereld van toenemende mondialisering.

We spreken alle burgers, van de oudste tot de jongste, aan. De school is dan ook een ideale plek om aan wereldburgerschap te werken. Verschillende lagen van de bevolking ontmoeten er elkaar, ongeacht hun komaf of achtergrond. Het is een plek waar kinderen en jongeren hun weg zoeken naar de toekomst. Op school wordt hun wereldbeeld gevormd én leren ze zélf hun kijk op de wereld vorm geven.

Met deze inspiratiegids willen we leerkrachten, directies, maar ook gemeentebesturen of organisaties goesting doen krijgen om te werken aan wereldburgerschap op school. Je vindt er praktijkvoorbeelden uit scholen waarmee de Provincie een traject wereldburgerschap is aangegaan, daarin bijgestaan door Kleur Bekennen. Ook Djapo en Studio Globo, twee educatieve organisaties die de Provincie ondersteunt, hielpen mee schrijven.

Wereldburgerschap is te belangrijk om alleen aan volwassenen over te laten. We hebben nood aan kritische, geëngageerde, enthousiaste kinderen en jongeren die graag zelf hun verantwoordelijkheid nemen en binnen de wereld van vandaag willen werken aan de wereld van morgen. De inspiratiegids is een warme oproep aan alle scholen om fora te worden, waar leerlingen niet alleen over wereldburgerschap kunnen leren, maar het ook actief kunnen beleven.

Jean de Bethune
Gedeputeerde voor Noord-Zuid-beleid
Provincie West-Vlaanderen

WAT IS WERELDBURGERSCHAP?

We leven in een eengemaakte wereld, alles staat met alles in verband. Iedereen is een inwoner van die eengemaakte wereld, je hebt geen keuze. Of je wereldburger bent of niet, is daarentegen wél een keuze. In je denken, je houding, je handelen: jij kiest of je een wereldburger bent.

De wereld, mijn metropool

Te lang stelden we de wereld voor als een dorp. Maar het dorp is een te eenvoudig beeld: het is te overzichtelijk, te klein. Wil je de wereld met iets vergelijken, kies dan liever voor de metropool, een grootstad met veel wijken en gemeenschappen. De metropool biedt oneindig veel mogelijkheden, maar wie het moeilijk heeft dreigt in de anonimiteit te verdwijnen en moet zich maar weten te redden. Er is een centrale overheid, maar tegelijk houden wijkcomités de boel draaiende...

Alles en iedereen is in de metropool onderling verbonden. Als het misloopt in onze metropool, dan voelen we dat allemaal. Maar ook het positieve verspreidt zich snel: nooit eerder 'migreerden' ideeën, mensen, goederen en kapitaal zo makkelijk.

Elke inwoner van de stad is - zichtbaar of onzichtbaar en gewild of ongewild - met de andere inwoners verbonden. We dragen een gedeelde verantwoordelijkheid voor de plek waarin we leven.

De burger, een kwestie van keuzes?

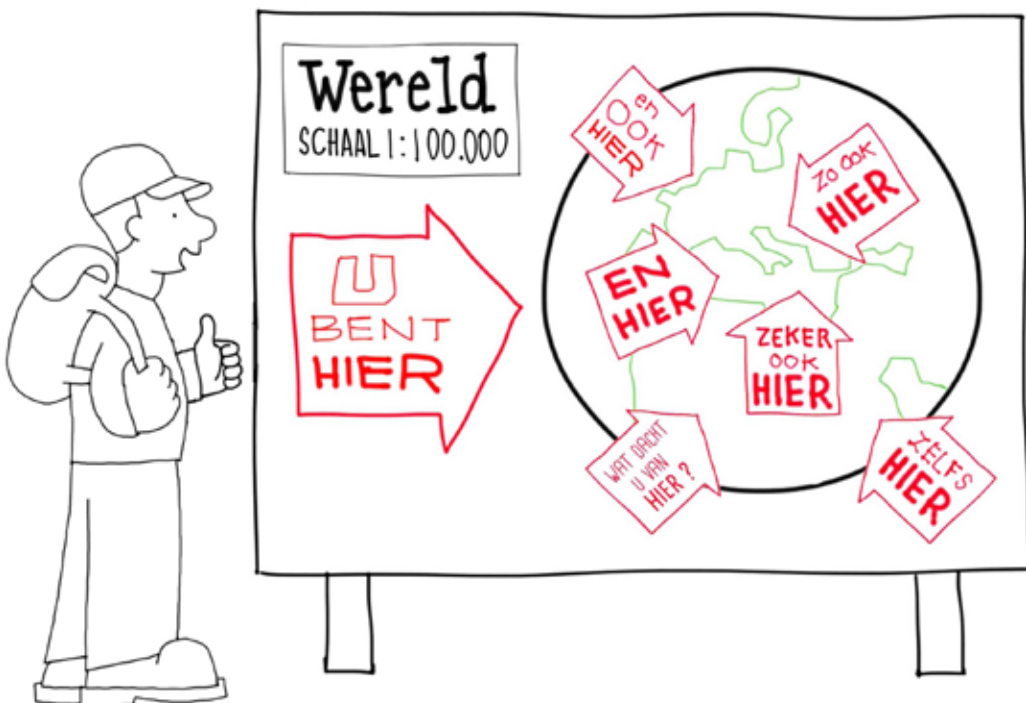
Een wereldburger heeft een heel eigen manier van denken. Hij of zij omarmt de complexiteit. Het leven in onze metropool confronteert ons met complexe problemen. De wereldburger ziet de verschillende aspecten en beseft dat alles onderling verbonden is en een impact heeft op 7 miljard andere mensen. Maar die complexiteit verlamt de wereldburger niet. Een wereldburger is betrokken op de wereld waarin hij leeft en op de mensen met wie hij samenleeft. Vanuit zijn open denkhouding is een wereldburger - zonder zichzelf te verloochenen - empathisch en verdraagzaam. En verantwoordelijk. Een wereldburger weet dat zijn daden impact hebben op de rest van de globale metropool. Vanuit die kennis neemt een wereldburger initiatief.

Je kunt per toeval in de metropool wonen, dan ben je een inwoner. Maar kies je om de dynamiek van de metropool met al zijn mogelijkheden en uitdaging te omarmen en op zo'n manier te leven dat je verantwoordelijkheid neemt voor het leven van jezelf en anderen, dan pas ben je een wereldburger.

'Voor mij persoonlijk is wereldburgerschap het besef hebben dat ik betrokken ben bij de wereld. Respect tonen voor mensen uit andere delen van de wereld. Bereid zijn om zelf stappen te zetten voor wederzijds respect, duurzaamheid, rechtvaardigheid, vrede en veiligheid.'

(Evy Mycke, Hotel- en Toerismeschool Spermalie, Brugge)

Mijn METROPOOL.

W-BURGER SKILLS

WAAROM WERELDBURGERSCHAP OP SCHOOL?

Iedereen bereiken

Op school bereiken we iedereen. Hier komen alle lagen en groepen van de bevolking in contact met elkaar en met de leerstof. Leerlingen wisselen van gedachten, leren van elkaar, werken samen, ruziën, debatteren... over de grenzen heen van sociale en economische status, cultuur of religie, etnische of nationale achtergrond, geslacht, voorkeur, uiterlijk, innerlijk enz.

.....

‘De moderne samenleving is multicultureel. Wij moeten onze leerlingen doen inzien dat dit een positief gegeven is met kansen om onze samenleving te verrijken en beter te maken. Het vereist een open en kritische blik, de bereidheid om de ander te ontmoeten en ideeën en visies uit te wisselen, de bereidheid om van elkaar te leren.’

(Atheneum Veurne)

.....

Rol van de scholen

Scholen werken binnen de maatschappij, maar ook àn de maatschappij. Scholen moeten enerzijds de maatschappij reproduceren en leerlingen opvoeden om te kunnen meedraaien in die maatschappij. Anderzijds zijn scholen ook leer- en werkplekken waar men de huidige maatschappij in vraag kan stellen en waar men aan de maatschappij van morgen - en vandaag - werkt.

Wereldburgerschap is kiezen voor een nieuwe manier van denken. Denken waarvoor je feitenkennis nodig hebt, maar ook een constructief kritische attitude. We leven in een communicatie- en informatietijdperk. Leerlingen worden met info overspoeld. Info die hen bereikt, maar misschien niet altijd tot hen doordringt. Daardoor dreigt oppervlakkigheid. Scholen moeten wereldburgers kaders en brillen geven waarmee die wereldburgers info kunnen verwerken, begrijpen en plaatsen.

.....
'Het is heel belangrijk dat we de kinderen vertellen en informeren over de armoede, de oorlog, de honger, de ziektes... Maar we moeten hen even veel warm maken voor de mooie en positieve kanten van het Zuiden. We werken ook aan inzicht in verbanden: ons gedrag, onze geschiedenis is vaak de oorzaak van oorlogen, klimaatveranderingen... in het Zuiden.'

(Sint-Lodewijkscollege – Basisschool Christus Koning, Brugge)

.....

Klas, school, brede school

Maar wereldburgerschap is niet alleen maar denken: wereldburgers dóen en dúrven doen. Laat je leerlingen de handen uit de mouwen steken, maar durf dit als school ook zelf. Wil je je boodschap laten landen bij je leerlingen, dan heeft de school zelf een geloofwaardige wereldburgerschapsattitude nodig. Een

oproep om deel te nemen aan 'dagen zonder vlees' werkt bijvoorbeeld beter als het schoolrestaurant mee op de kar springt. Beperkt ons wereldburgerschap zich tot één dag of week per jaar, in elkaar gestoken door een beperkt clubje collega's? Of is wereldburgerschap een hoeksteen van het beleid en de visie van de school?

.....

Scholen die hun wereldburgerschap maatschappelijk breder gronden zullen meer resultaat boeken. En die context hoeft niet per se wereldwijd te zijn. Probeer op lokaal niveau ook al medestanders te vinden, durf uit de schoolmuren te breken of breng de buurt binnen de schoolmuren.

.....

'Behalve de dagelijkse opruimactie organiseren we één keer per week op vrijdag een "grote" kuisdag. De klas die ingepland staat voor de opruiming, besteedt daar een volledig lesuur aan. Nadat eerst de 'gewone' plaatsen afvalvrij zijn gemaakt, wordt het actieterrein verlegd naar het volledige schooldomein en de buurt rond de school. Door de leerlingen ook hun schoolomgeving afvalvrij te laten maken, reflecteren ze opnieuw over hun eigen gedrag en zullen ze, eenmaal de school uit is, zich ervan weerhouden hun vuil te dumpen. Door deze actie wordt ook de afstand met de buurt verkleind: de leerlingen zijn elke week in het straatbeeld aan het werk om afval op te ruimen. Geregeld vernamen we dat de buurtbewoners dit enorm weten te appreciëren.'

(Athena – Campus Drie Hofsteden, Kortrijk)

.....

W fiets en
binnen!

Kou binnen! We zijn
OPEN

eco-velo

OPENINGSUREN

ma	7u - 19u
di	7u - 19u
	7u - 19u
	7u - 19u
	7u - 19u

eco

FIETSVERHUUR
kleine herstel
boodschappen

Werken aan wereldburgerschap in de klas is eenvoudig, werken aan wereldburgerschap op school is al een stuk moeilijker en helemaal moeilijk is werken aan wereldburgerschap binnen de bredere maatschappij. Maar de impact op leerlingen is recht evenredig met de moeilijkheidsgraad.

Wereldburgerschap met alle scholen

Ook steden en gemeenten kunnen scholen ondersteunen om aan wereldburgerschap te doen. De voorbije jaren begeleidde Djapo, met steun van de Provincie West-Vlaanderen, een heel aantal gemeentelijke trajecten op maat.

Torhout is een mooi voorbeeld van zo'n gemeentelijk traject. Na overleg met de bevoegde schepenen, ambtenaar en partners als de fairtradetrektersgroep en GROS besloten ze fair trade schooloverschrijdend in de kijker te plaatsen. Alle basisscholen van Torhout werden daarbij betrokken, leerlingen uit het vierde leerjaar waren de gelukkigen die mochten deelnemen.

De aftrap was een info- en vormingsmoment voor de leerkrachten in september. Ze kregen informatie over het project, kwamen te weten hoe ze in de klas rond fair trade konden werken en maakten kennis met educatief materiaal. In oktober werkten alle klassen, met ondersteuning van Djapo, rond fair trade. Ze gingen naar een theatervoorstelling en deden een workshop in de klas. De workshop was een rechtbankspel waarbij leerlingen zich moesten inleven in een personage uit het Zuiden dat bij (on)eerlijke handel betrokken was.

Als kers op de taart maakte elke klas een gerecycleerd kunstwerk rond eerlijke handel. Het werd een bijzondere tentoonstelling in de hal van het stadskantoor van Torhout. De burgemeester opende plechtig en iedereen kon komen kijken!

We sloten af met een heuse Fair Trade-finale: een hele dag rond eerlijke handel. Met bezoeken aan lokale handelaren, de wereldwinkel, de kringwinkel, de volkstuintjes... en heel veel opdrachten. Slotmoment was een fantastische show in het stadskantoor met meer dan 200 verklede kinderen. Samen dansten en zongen ze op het fairtradelied. Torhout had er na dit project honderden fairtradefans bij!
(Djapo)

VOETen

De meest voor de hand liggende reden om aan wereldburgerschap te doen is 'omdat het moet'. In het lager komt het aan bod in het leerplan Wereldoriëntatie bij Mens en Maatschappij, of scholen brengen het in de levensbeschouwelijke vakken aan.

In het secundair is 'Opvoeden tot burgerzin' een van de domeinen uit de vakoverschrijdende eindtermen (VOETen). De VOETen zetten scholen aan om wereldburgerschap structureel in te bedden in het curriculum. Onderwijsmensen zeggen dikwijls dat het makkelijker is om aan wereldburgerschap te werken in het lager onderwijs of in het BSO, omdat daar in vakken als Wereldoriëntatie of Project Algemene Vakken meer ruimte voor is.

Toch doorbreken secundaire scholen op een creatieve manier de vakkenstructuur om de VOETen te integreren in hun curriculum: via projectdagen of -weken, jaarthema's, schooluitstappen, de Geïntegreerde Proef (GIP), de koppeling met de minionderneming, extra-curriculaire activiteiten...

Zo'n activiteiten zijn een ideale gelegenheid voor de vakleerkrachten om in hun vak de link te leggen met het thema van de projectweek of schooluitstap en op die manier de gerelateerde inhouden sterker te verankeren.

bron: Studio Globo

'Onze school werkt actief aan wereldburgerschapeducatie, omdat dit aansluit bij de vakoverschrijdende eindtermen, het pedagogisch project van het GO! onderwijs en de schoolvisie.'

(MSKA Roeselare – Campus Tant)

INGREDIËNTEN VOOR WERELDBURGERSCHAP OP SCHOOL

Draagvlak

Breed gedragen wereldburgerschap op school gedijt het best. Een draagvlak voor wereldburgerschap hangt vast aan de visie, het beleid, de identiteit, het DNA van je school.

Draagvlak kweek je: het is een werk van lange adem, is nooit af en heeft oog voor de vele gevoeligheden die op een school leven. De scholen waar iedereen laaiend enthousiast is over wereldburgerschap, zijn niet zo dik gezaaid. Maar de scholen waar werken aan wereldburgerschapseducatie onmogelijk is, zijn nog veel dunner gezaaid. Zaak is om het enthousiasme van een aantal trekkers op zoveel mogelijk anderen over te dragen.

Draagvlak creëren heeft veel te maken met communicatie: betrek collega's, leerlingen, de buurt enz. zo vroeg mogelijk bij wat je wilt gaan doen. De betrokkenheid is nu eenmaal groter bij wie van meet af aan betrokken is. Weerstand is nooit fijn. En toch is hij soms terecht. Maar komt weerstand vroeg genoeg naar boven, dan kun je er nog rekening mee houden. Hopelijk leidt dit tot meer openheid van wie eerst nog weigerachtig stond.

En communiceer over wat er gebeurt: op voorhand, op het moment zelf en ook achteraf. Maak wereldburgerschap op school zichtbaar voor de leerlingen, voor de leerkrachten, voor al het personeel én voor de ouders.

.....

‘Intern maken we gebruik van het intranet voor de leerkrachten: we plaatsen er verslagen of info, instructies... Voor de ouders hebben we een maandelijkse nieuwsbrief. Activiteiten nemen we op in de kalender die op de website van de school geraadpleegd kan worden. Organiseren we grotere activiteiten, dan krijgen de ouders uitgebreide info via een aparte brief. De website van de school gebruiken we ook voor beeldmateriaal met korte uitleg van voorbije activiteiten. Op activiteiten nodigen we regelmatig de pers uit.’

(Centrumschool Kuurne)

.....

Verbreden en/of verdiepen

Een draagvlak, hoe klein ook, zal er altijd wel zijn. Maar het is moeilijk bouwen op een te klein of instabiel draagvlak. Hoe maak je het bestaande draagvlak groter en stabiel?

Hoe meer mensen betrokken zijn bij Wereldburgerschap op school, hoe makkelijker. Hoe kun je andere mensen betrekken bij je werking? Zoek het eens verder dan de usual suspects. Spreek niet alleen je collega-leerkrachten aan. Maar trek ook leerlingen mee in bad, de directie, ondersteunende diensten, de buurt, ouders, oud-leerlingen, lokale overheden...

Draagvlakverdieping kent twee facetten. We spreken van verdieping als je nog intensiever rond wereldburgerschap werkt, nog meer organiseert. Maar mik niet alleen op de kwantiteit, op meer organiseren. Probeer ook de kwaliteit te verhogen. Betrek wie al betrokken is nog meer. En zorg dat het plezierig blijft. Bekijk met de werkgroep eens een toffe film, volg samen een nascholing, ga op uitstap naar een interessante tentoonstelling... En doe niet alles zelf. Probeer wereldburgerschapseducatie op de agenda van een pedagogische studiedag te krijgen en nodig eens een expert uit. Vreemde ogen dwingen, bij leerlingen, maar ook bij collega's.

.....

‘Wanneer je materiaal ontwikkelt voor meerdere klasgroepen (uit verschillende studierichtingen) en/of verschillende leerkrachten, werk dan met een minimum- en een maximumleerpad: de begeleider of leerkracht die aan de slag gaat met de klas kan zo zelf inspelen op elke groep en kiezen om bepaalde methodieken of inhoud te laten vallen of net extra stukken toe te voegen.’

(Studio Globo)

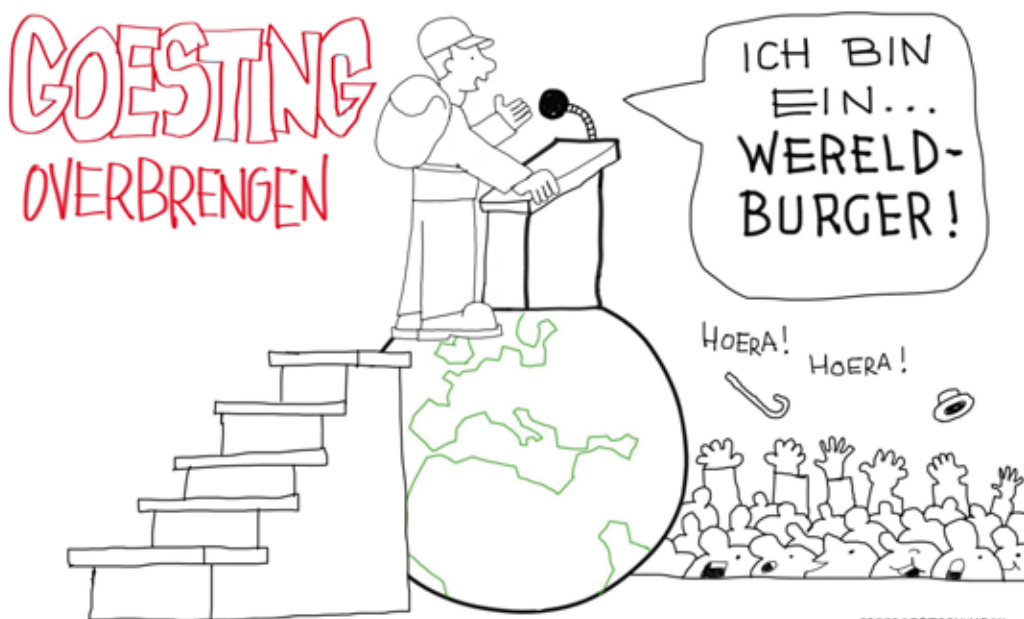
.....

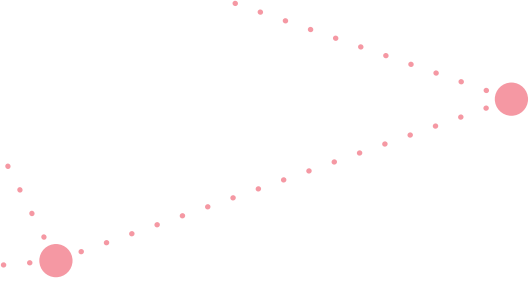
Leerlingen enthousiasmeren

Leerlingen van elke leeftijd zijn gevoelig voor oprechtheid en authenticiteit bij een leerkracht en, bij uitbreiding, van de school. Zij voelen het wanneer lessen of activiteiten rond wereldburgerschap en mondiale thema's er alleen maar bij

komen omdat het moet. Hoe gaan we als school om met leerlingen met een andere etnische achtergrond? Hoe met anderstaligen? Zien we diversiteit echt als een meerwaarde, ook als het eens moeilijk is? Kun je het over kinderrechten en inspraak hebben op school als je de leerlingenraad niet au sérieux neemt? Demotivatie gegarandeerd.

Werken rond diversiteit leidt tot weinig als de school het debat niet aandurft rond kleding- of voedselgewoontes bij leerlingen met een andere achtergrond.

Leerlingen zijn vaak gevoelig voor thema's rond wereldburgerschap en staan er voor open. Misschien niet altijd even positief, of soms romantischer of radicaler dan we zouden willen. Maar ook dat is wereldburgerschap: de diversiteit aanvaarden en samen op zoek gaan naar manieren om die diversiteit positief in te zetten.

Durf leerlingen ook verantwoordelijkheid te geven. Een wereldburger durft in actie

te komen en kan en mag ook fouten maken. Wereldburgers leren uit hun fouten. Laat leerlingen experimenteren op school, spreek ze aan om mee activiteiten op te zetten, ga samen op zoek naar thema's, betrek ze in de werkgroep wereldburgerschap... Met hun frisse kijk op de zaken kunnen ze de boel weer nieuw leven inblazen. En misschien mislukt het inderdaad ook eens, maar dat mag, want we worden wereldburgers. Met vallen en opstaan.

.....

We willen wereldburgers maken van onze leerlingen. Betrek hen ook. Wat willen ze, waar zijn ze sterk in, welke interesses hebben ze,... Wereldburgerschap, niet alleen vóór maar ook dóór leerlingen!

.....

.....

'Kinderen in contact laten komen met diverse mensen is de grootste kennismaking met wereldburgerschap (bijv. Titi, van Vietnamese origine, die helpt in de keuken, en Ali, een Koerdische vluchteling die in het centrum werkt). Hen leren zien dat andere mensen op de wereld met dezelfde vragen, angsten, doelen en verwachtingen in het leven staan, leert hen dat ze verbonden zijn met die mensen.' (BuBaO De Berkjes, Brugge)

.....

27	28	29	30	31
20	21	22	23	24
13	14	15	16	17
6	7	8	9	10
SUBRAYA	PROBOLING	TURKAYA	PAKSI	KATAMPUNG

.....
'Je leert leerlingen omgaan met diversiteit door die voor te leven: evenredige en evenwaardige betrokkenheid stimuleren van elke leerling.'

(Vrij Technisch Instituut Waregem)

.....

.....
'Bij debat rondes in het vijfde jaar mochten de leerlingen zelf een aantal discussiethema's kiezen. Ze kozen zelf voor moeilijker thema's als abortus en euthanasie. De leerkrachten vormden dan groepen. Zo konden er leerlingen uit verschillende culturen aan die debatten deelnemen en kwamen ze in aanraking met standpunten die steunden op bepaalde geloofsovertuigingen.'

(Athena – Campus Drie Hofsteden, Kortrijk)

.....

.....
'De 7e-jaars worden voor het project onderverdeeld in werkgroepen. Ze mogen zelf voorstellen in welke groep ze best passen op basis van hun talenten. Ze krijgen erg veel verantwoordelijkheid en we doen er alles aan om hun ideeën te realiseren. Hierdoor hebben de leerlingen het gevoel dat we in hen geloven en groeit hun motivatie. Hoe verder het project loopt, hoe meer voeling ze krijgen met het thema. Ze willen het goed doen en verdiepen zich vaak in het thema in hun vrije tijd. Ze voelen zich verantwoordelijk en krijgen snel het gevoel dat ze een belangrijke taak hebben tegenover hun medeleerlingen.'

(IMB – Campus Blydhove, Brugge)

.....

Collega's enthousiasmeren en beleid maken

Niet elke collega is even enthousiast om met wereldburgerschapsthema's aan de slag te gaan. Dikwijls is het geen expliciete, principieel negatieve houding, maar eerder een gevoel van 'ook dat komt er nog eens bovenop'. Probeer daarom zoveel mogelijk, samen met de directie, een beleid te maken rond wereldburgerschap. Dan wordt wereldburgerschapseducatie onderdeel

van de dagelijkse schoolwerking en geen extra belasting. Je zal er trouwens versteld van staan hoeveel losse initiatieven rond wereldburgerschap er in je school al zijn. Lijst al die initiatieven eens op en smeed ze samen tot een coherent geheel: collega's zullen zich gewaardeerd voelen. Een beginnend beleid krijgt meteen al concrete uitvoering zonder dat iemand extra inspanningen moet doen. De positieve sfeer rond wereldburgerschap die ontstaat, is aangenamer en makkelijker om in verder te werken.

Weerstand overwinnen.

.....

'Tijdens een personeelsvergadering met alle teamleden bekeken we samen een laagdrempelige presentatie. Met concrete voorbeelden bracht ze de verschillende invalshoeken en thema's aan: democratie en burgerzin, mensenrechten, onderlinge afhankelijkheid, diversiteit, duurzame ontwikkeling, vrede en sociale rechtvaardigheid. Daarna volgde een opdracht: kies 2 thema's uit je eigen klaspraktijk die je aan een of meer invalshoeken van wereldburgerschapseducatie kunt linken. Noteer de titel van jullie 2 projecten bij de wereldburgerschapsthema's. Zo ontdekten collega's ook dat wereldburgerschapseducatie "niets nieuws" is. Het komt al in veel projecten/thema's aan bod. De synthese maakte zichtbaar wie in welk leerjaar bij welk project aan een wereldburgerschapsthema werkt.'

(Sint-Amandusschool, Meulebeke)

.....

Hoofd, hart en handen

Werken aan wereldburgerschap gaat via kennis, emoties en handelen. Met deze aanpak spreken we de 'totale leerling' aan.

De hele leerling

Wereldburgers zien het totaalplaatje. Dan is het logisch dat wie aan wereldburgerschapseducatie werkt, ook het 'hele plaatje' probeert te vatten. En in dit geval is het 'plaatje' de leerling. Wereldburgerschapseducatie is meer dan alleen maar kennis overdragen: leerlingen moeten ook hun emoties kunnen, mogen, willen en durven aanspreken. En ze moeten iets willen doen. Handlingsperspectief heet dat in het vakjargon, of een call to action.

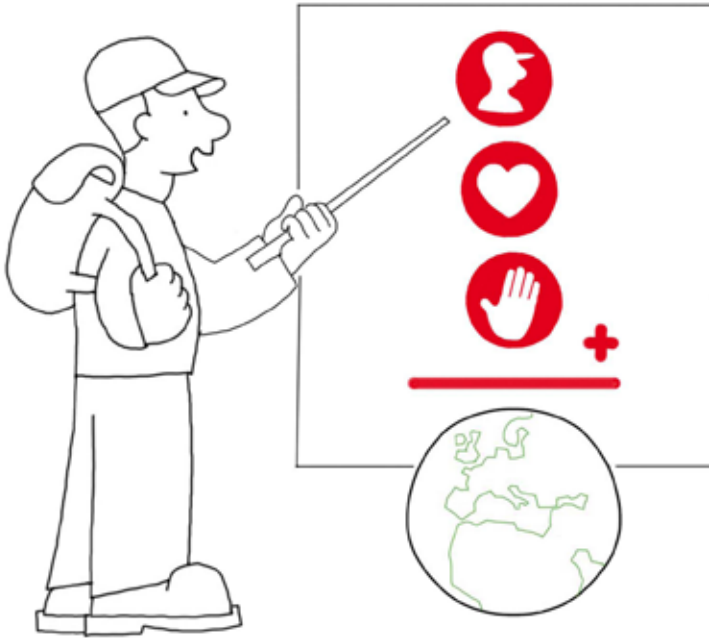
Kennis, emotie en handelen

Wie leerlingen en collega's wil meekrijgen moet hen op verschillende niveaus aanspreken. Kennis is belangrijk. Leerlingen moeten weten wat er gaande is in de wereld. Ze moeten kennis van feiten hebben, maar ook de kaders krijgen om de feiten te plaatsen en interpreteren. Want die komen in een onophoudelijke stroom op hen af.

Maar er moet ook ruimte zijn om zich emotioneel te uiten. Dat kan via specifieke methodes zijn. Waarom bijvoorbeeld niet eens rond wereldburgerschap werken via kunst? Maar ook rond inhoud kunnen emoties opspelen. Zo voelen leerlingen soms medelijden, weerstand, boosheid... Zorg dat die emoties een plekje kunnen krijgen.

'De interesse voor een bewustmakingsdag wordt vaak al gedurende een week vooraf aangewakkerd door een verhaal rond het thema te vertellen voor alle leerlingen van de school. De leerlingen gaan dan per graad op de trappen zitten en dagelijks wordt een stuk van het verhaal voorgelezen door iemand van de werkgroep wereldburgerschap. Zo worden ze al op voorhand ondergedompeld in wat nog zal komen.'

(Centrumschool Kuurne)

En handelen is ook belangrijk.
Een wereldburger dóet, hij babbelt er niet alleen maar over. En wie doet, kan fouten maken. Alleen wie niets doet, kan niets verkeerd doen. Een wereldburger is geen mister, misses of miss 'perfect' die fluitend elk probleem oplost dat hij of zij ontmoet. Een wereldburger zoekt en probeert en deelt zijn falen en successen. Zodat anderen ervan kunnen leren.

- Handelingsbekwaam... We schreven het al: wereldburgerschap is een keuze.
- Dwing leerlingen dan ook niet tot een actie, maar geef ze voldoende feiten en kaders.
- Zo kunnen ze gefundeerd kiezen om al dan niet in actie te komen.

Er is ook geen vaste volgorde. Sommige scholen doen eerst iets met hun leerlingen, om daarna duiding te geven. Of er is onrust in de klas omwille van iets wat leerlingen hoorden of zagen in de media. Je zoekt info en probeert iets aan de situatie te doen.

‘Vorig jaar hadden wij een fantastische lezing van schrijfster en filmmaakster Lenny Schouten over seksueel geweld tegen vrouwen en kinderen in Columbia. Zij sprak met zoveel passie en overtuiging dat de leerlingen spontaan de documentairefilm waaraan ze werkte wilden ondersteunen. Onze 6e-jaars besloten een deel van de opbrengst van hun fuif te schenken.’
(Atheneum Veurne)

Het belang van correcte beeldvorming

Inwoners van de metropool kijken om zich heen, maar hun blikveld is al te vaak vertroebeld. Ze zien maar een deeltje van de werkelijkheid. Of de werkelijkheid wordt verkleurd door hun achtergrond, ervaringen en meningen. Wereldburgers zijn zich hiervan bewust en proberen de stereotypen te doorprikken. In de media, de politiek én in persoonlijke contacten. Ze zien gelijkenissen, maar ook de rijke verscheidenheid.

Ze vervallen niet in exotisme, maar kijken - zonder gratuit te veroordelen - naar de negatieve en positieve kanten van de metropool en zijn inwoners. Culturen en contexten zijn voortdurend in verandering, een wereldburger weet en erkent dat en houdt daar rekening mee. Maar ook mensen zijn niet in een hokje te plaatsen en kunnen telkens verrassend anders uit de hoek komen.

‘Heel regelmatig nodigen we “experts” uit naar de school om te getuigen vanuit hun werk of projecten. Zo proberen we de leerlingen een veelzijdige, realistische benadering te brengen. Hun beeldvorming evolueert daarin vaak van “medelijden met” naar “respect voor”.’

(Centrumschool Kuurne)

Durf te proberen

We schreven het al: een echte wereldburger komt in actie en is niet bang om te mislukken. Hetzelfde geldt voor wereldburgerschap op school. Probeer eens minder voor de hand liggende partners, breek uit de lessen, uit de school, uit het leerprogramma. Kleur buiten de lijntjes en durf mislukken. Want durven mislukken en leren van je fouten, ook dat is wereldburgerschap.

‘Een leven zonder digitale en sociale media is voor de jongeren ondenkbaar. De school speelt hierop in via veel activiteiten met pc’s en iPads. Leerlingen spelen bijvoorbeeld educatieve games als Re:pest en Encercities. Bij het uitwerken van activiteiten wordt steeds nagedacht of de activiteit naast leerrijk ook boeiend is voor de leerlingen. Als bijvoorbeeld kennis wordt gemaakt met experimenten over groepsdruk versus de (on)macht van het individu wordt dit toegepast op de wereld van de leerling. Hoe ervaren zij groepsdruk? Welke macht hebben zij?’ (Ensorinstituut Oostende)

.....
'Vorig schooljaar gingen we aan de slag in de derde graad met het traject "Vierkant voor Vredeseilanden". Via een uitgebreide map met lessen over duurzame landbouw, het wereldvoedselvraagstuk, klimaatverandering en voedselschaarste kwamen de leerlingen meer te weten over een aantal vragen waar we tegen 2050 antwoord op moeten vinden. Het traject voorzag ook in een speeddate met mensen uit de streek die zich vol inzetten voor duurzaamheid.'

Lees online verder over de projectdag en het engagement van de directeur.
(Atheneum Veurne)

.....

.....
'Ook dit schooljaar focussen we weer op het duurzaam omgaan met grondstoffen. Veel gsm's, smartphones, laptops enz. bevatten zeldzame grondstoffen. De ontginning ervan gebeurt vaak in omstandigheden met weinig respect voor de plaatselijke bevolking. Via de wereldburgerwerking maken we de leerlingen bewust van deze problematiek: wie de schaduwkant van deze ontginning van grondstoffen leert kennen, kijkt niet meer op dezelfde manier naar zijn eigen materiaalgebruik.'

Lees online verder, o.a. over het project 'second life@school' en hoe 'Geef meer waarde aan oude spullen' de leerlingen, de ouders en het personeel uitdaagt om op zoek te gaan naar oude, vergeten, kapotte of niet-gebruikte voorwerpen om die een tweede leven te geven.

(Handelsinstituut Regina Pacis, Tielt)

.....

.....

'Al sinds het schooljaar 2001-2002 werken we met ons lcootje. Dit intercultureel project is een groot succes bij de kinderen en ook de leerkrachten zijn enthousiast. We willen zo de kinderen helpen opvoeden tot echte, bewuste wereldburgers. Het hart met de glimlach staat voor het feit dat ieder kind met de glimlach op school moet kunnen functioneren, dus met een hoog welbevinden (indien er geen welbevinden is, zal er ook geen betrokkenheid zijn en zullen de leerprestaties ook allesbehalve optimaal zijn).'

Lees online verder, onder meer over de belangrijke betekenis van het brandende lampje, de voetjes en de open armen.

(Basisschool De Glimlach, Zedelgem)

.....

.....

's Morgens en 's middags maakt en drinkt iedereen die dat wil thee in de klas. Eén kind van de klas is elke week van dienst om thee te maken. Hij of zij laat de kinderen een thee kiezen en schenkt het water voor ze in. De juf maakt de link met andere culturen waar men ook thee schenkt om mensen welkom te heten. We doen dat ook voor elkaar in onze klas. In het wereldburgerschapproject van de school, waar elke klas vertrekt vanuit een grondstof, kiest die klas ook voor de grondstof "thee". Ze leren over eerlijke thee, maar ontwikkelen ook zelf een eigen klasthee. Deze klasthee zal gebruikt worden om op het wereldfeest in de school de eigen ouders welkom te heten. De kruiden voor de klasthee zullen gekweekt worden in eigen plantenbakken. En de keuze voor de klasthee wordt gemaakt via een workshop door Ann Vansteenkiste.'

(BuBaO De Berkjes, Brugge)

.....

.....

'Ons Project Open Leerruimte heeft als slogan "Onze school, onze stad, ons land ligt... in onze wereld". Basisidee is de opvoeding tot burgerzin, wereldburgerschap en milieubewustzijn niet via afzonderlijke projecten te behandelen (hoewel dit uiteraard mogelijk blijft), maar te integreren in projecten rond andere thema's: bijv. kunst- of gezondheidseducatie, onderzoekscompetenties, opendeurdag, deelname aan wedstrijden of culturele evenementen (zoals Erfgoeddag). Het leggen van verbanden met het thema burgerzin-wereldburgerschap-milieu blijft daarin een vast onderdeel. Het doel is om zowel bij leerlingen als leerkrachten de attitude te bevorderen om bij elk thema of probleem zich niet te beperken tot de onmiddellijke omgeving, maar het ruimer te zien.'

(MSKA Roeselare - Campus Tant)

.....

ONDERSTEUNING

Djapo

Djapo zet samen met kinderen, scholen, steden en gemeenten de wereld op punt. Djapo laat kinderen anders kijken naar en denken over de wereld, zodat ze zelf een duurzame wereld mee vorm kunnen geven. Deze educatieve organisatie werkt rond duurzame thema's als klimaat, fair trade en water en heeft een bijzondere aandacht voor het mondiale. Kinderen leren zo keuzes maken in een wereld in verandering, met respect voor de planeet en al haar bewoners. Zo zetten ze een duurzame wereld op punt en ontdekken ze het bijzondere van wereldburgerschap.

Djapo ondersteunt leerkrachten kleuter- en lager onderwijs en scholen in systeemdenken, filosoferen en creatief denken. In hun aanbod vind je educatief materiaal, prentenboeken, theater, workshops in de klas, nascholing, coaching en advies. Djapo werkt ook samen met steden en gemeenten.

www.djapo.be
info@djapo.be
tel. 016 29 21 27

Kleur Bekennen

Kleur Bekennen is een federaal programma rond opvoeden tot wereldburgerschap, gefinancierd door de Belgische Ontwikkelingssamenwerking, gecoördineerd door het Belgisch Ontwikkelingsagentschap en uitgevoerd in partnerschap met de Vlaamse provincies en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Waarvoor kun je bij ons terecht?

- Advies en begeleiding: Je kunt bij de educatieve medewerkers terecht met je vragen over wereldburgerschap in klas en school.
- Projectoproep: Zowel voor scholen die pas beginnen als voor scholen met al een langere traditie? Via de projectoproep maak je kans op een financiële stimulans voor je project.
- Educatief materiaal en workshops: In onze documentatiecentra vind je een uitgebreide collectie materialen, op onze website een workshopdatabank.
- Nascholingen: Samen met verschillende educatieve organisaties organiseert Kleur Bekennen nascholingen rond de diverse invalshoeken van wereldburgerschap. Er is ook een vast nascholingsaanbod.

www.kleurbekennen.be
kleurbekennen@west-vlaanderen.be
tel. 051 26 50 51

Studio Globo

De wereld van morgen tekent zich vandaag al af, boeiend en tegelijk erg uitdagend. We zien een toenemende verwevenheid tussen mensen, culturen, landen... De samenleving wordt diverser, de aarde kwetsbaarder en de kloof tussen arm en rijk groter. Thuis kunnen komen in die complexe wereld, met iedereen, is een werk van velen. Studio Globo ondersteunt daarom leerkrachten, met een uitgebreid aanbod waarmee kinderen en jongeren de wereld ontdekken, positief leren omgaan met diversiteit, betrokken raken op mens en milieu en meebouwen aan een duurzame en solidaire wereld. Werk met Studio Globo... en je werkt aan de wereld in je klas

Je kan bij Studio Globo terecht van kleuter- tot hoger onderwijs voor een uitgebreid vormingsaanbod voor leerkrachten, voor ervaringsgerichte inleefateliers, uitgebreide educatieve programma's voor het kleuter- en lager onderwijs. Voor workshops in het secundair onderwijs, voor leermiddelen die onmiddellijk bruikbaar zijn in de klas.

www.studioglobobebel
info@studioglobobebel
tel. 051/22 11 03

Wereldhuis West-Vlaanderen

Het provinciebestuur West-Vlaanderen steunt al heel lang projecten in het Zuiden. Tegelijk ondersteunt het initiatieven voor een groter draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking in West-Vlaanderen.

Uithangbord van het Wereldhuis is de campagne 'Word Wereldburger'. Onder deze noemer komen veel initiatieven samen. Wereldburgerschap overstijgt de oude tegenstellingen tussen Noord en Zuid. Het benadrukt dat we samen op dezelfde aarde leven. Iedereen, veraf en dichtbij, nu en in de toekomst, moet op die wereld menswaardig kunnen leven. En daarvoor moet iedereen verantwoordelijkheid nemen: oud, jong, scholen, ondernemers, organisaties... Het Wereldhuis trekt resoluut de kaart van wereldburgerschap. Het organiseert educatieve en sensibiliserende activiteiten, geeft info op maat, brengt organisaties en mensen samen, ondersteunt initiatieven... Het Wereldhuis is een plek voor alle wereldburgers.

www.west-vlaanderen.be/wereldhuis
wereldhuis@west-vlaanderen.be
tel. 051 26 50 50

WORD WERELDBURGER

Wereldhuis West-Vlaanderen

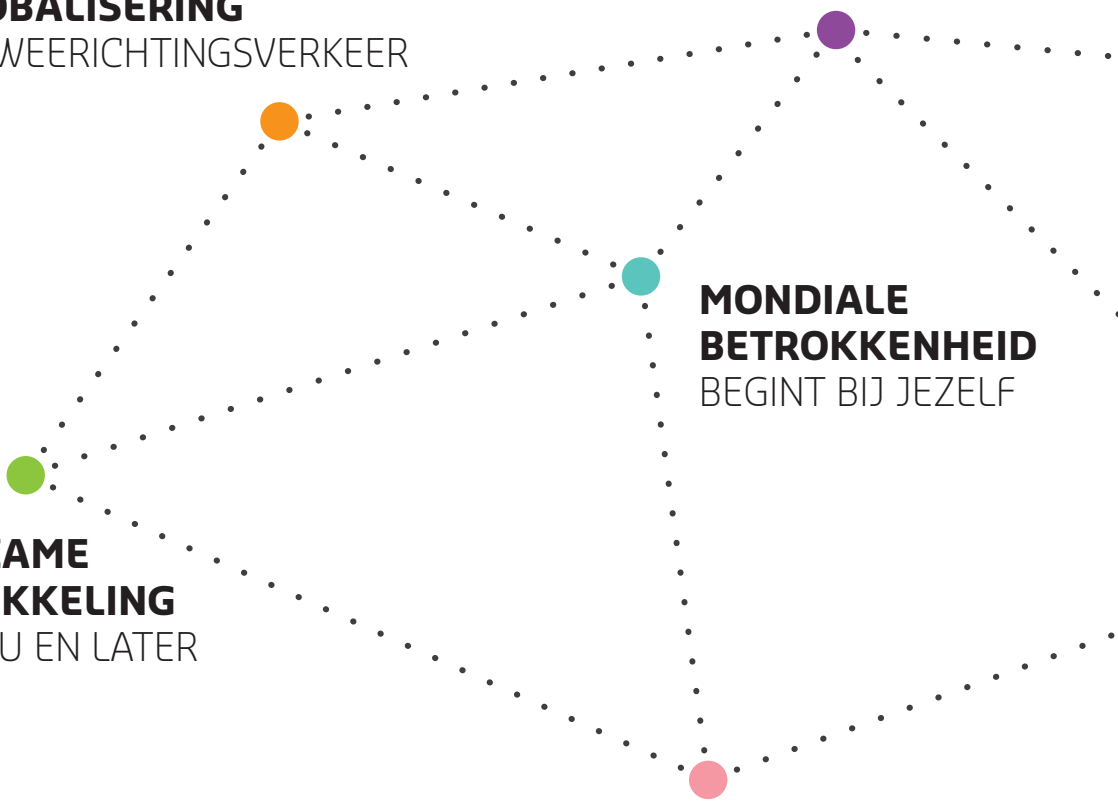
GLOBALISERING
IS TWEERICHTINGSVERKEER

DIVERSITEIT
MAAKT ONS STERKER

**DUURZAME
ONTWIKKELING**
VOOR NU EN LATER

**MONDIALE
BETROKKENHEID**
BEGINT BIJ JEZELF

MENSENRECHTEN
VOOR IEDEREEN, ALTIJD EN OVERAL

VREDE
IS MENSENWERK

**EVENWICHTIGE
VERDELING**
OP WERELDSCHAAL

BURGERS EN SAMENLEVING
NEMEN VERANTWOORDELIJKHEID

Colofon

Dit is een publicatie in opdracht van de deputatie van de Provincie West-Vlaanderen.

Redactionele coördinatie: Reineke Gouwy en Jan Desein

Vormgeving: Aynsley Bral, Grafische Dienst, Provincie West-Vlaanderen

Druk: Grafische Dienst, Provincie West-Vlaanderen

Copyright: Provincie West-Vlaanderen

Verantwoordelijke uitgever: Ann Tavernier, directeur Externe Relaties en Europese programma's Provincie West-Vlaanderen

Wettelijk depotnummer: D/2016/0248/16

INSPIRATIEGIDS WERELDBURGERSCHAP OP SCHOOL

Wereldhuis West-Vlaanderen

Provinciaal forum voor relaties met het Zuiden

Hugo Verrieststraat 22

8800 Roeselare

τ 051 26 50 50

ε wereldhuis@west-vlaanderen.be

www.facebook.com/wereldhuiswv

www.west-vlaanderen.be/wereldhuis